

Gloria

RITEÅ FÖRSAMLINGS TIDNING | Nr 3 2019

tema

*Härlig
är jorden*

Så arbetar nationell nivå **4** Handlingsplan för hållbarhet **6**
Elever på Strömbacka **9** Församlingens miljöarbete **12**

Svenska kyrkan
RITEÅ FÖRSAMLING

Innehåll

”Vi ska leva som vi lär”	4
Ny handlingsplan för hållbarhet	6
”Det måste bli enklare att leva klimatpositivt”	9
Med kraft från ovan.....	12
Hedens kyrkogård utvecklas för framtiden	16
Gesällbrev till Maria Fäldt	17
Ord på vägen	18
Gloria frågor	19
Korsord	20

Kontakta oss

Livet är fullt av stora händelser, dop, bröllop och begravning är några av dem. Församlingsexpeditionen hjälper till med att boka tid och plats utifrån era önskemål. Församlingsexpeditionen i stan, på Nygatan 23, är öppen vardagar 8-16, lunchstängt 12-13. Församlingsexpeditionen i Öjebyn, Affärsgatan 17, är öppen tisdagar och torsdagar kl. 8-12.

Kontaktuppgifter:

Växel: 0911-27 40 00

E-post: pitea.forsamling@svenskakyrkan.se

Adress: Nygatan 23, 941 31, Piteå

Följ oss!

 [facebook.com/piteaforsamling](https://www.facebook.com/piteaforsamling)

 [@piteaforsamling](https://www.instagram.com/piteaforsamling)

FOTO MARIA FÄLDT

Medvetenheten ökar

Runt om i världen kan klimatförändringarnas effekter märkas. Olika starka röster hörs. En del menar att klimatoron är överdriven och ledd av skrämselfpropaganda, medan andra menar att det är för sent att göra något. I höstnumret av Gloria lyfter vi betydelsen av att skydda och värna jorden för framtiden.

Svenska kyrkan är Sveriges största medlemsförening och har ett ansvar att föregå med gott exempel. Miljöspecialisten Annika Gottberg berättar på sidan 4 om hur Svenska kyrkan arbetar kring hållbarhetsfrågor. Som organisation är Svenska kyrkan på väg mot en större medvetenhet i miljö-, klimat- och energifrågor, samtidigt som det givetvis finns mycket att lära.

Klimatoron är påtaglig bland de fyra strömbackaelever som Gloria har träffat. Intervjun hittar du på sidan 9. Eleverna går tredje och sista året på samhällsprogrammet med inriktning beteende. De lyfter tankar och förslag på hur klimateffekterna kan motverkas och deras oro är värd att ta på allvar. Det är trots allt de som får leva i efterföljderna av vad tidigare generationer orsakat.

Kan man kalla Piteå för en miljöstad och hur arbetar Piteå kommun med hållbarhetsfrågor? Möt samhällsutvecklare Maria Widman i en intervju på sidan 6. Självklart berättar vi också om hur Piteå församling arbetar med hållbarhetsfrågor. Församlingens arbete är omfattande och innefattar allt från det praktiska arbetet i vardagen till investeringar med hållbarhet i fokus. Läs mer om församlingens arbete och vision på sidan 12. Processen med att skydda och bevara jorden pågår nationellt som lokalt, både inom Svenska kyrkan och i samhället i stort. Medvetenheten kring hållbarhetsfrågor ökar och det är vår ambition att skildra en del av arbetet som görs för att bevara skapelsen.

Och du – Gloria trycks på miljövänligt papper.

Trevlig läsning! Hälsar Sara och Magnus

GLORIA

Gloria är Piteå församlings församlings-tidning sedan 2010. Ut kommer fyra gånger/år. Gloria delas ut som samhällsinformation till alla hushåll i Piteå församlings geografiska område.

ANSVARIG UTGIVARE

Mats Björk, kyrkoherde

ART DIRECTION & ILLUSTRATION

Sara Andersson, Magnus Borg
Helikopter Brand Design

TRYCK Länskopia.

OMSLAGSFOTO Maria Fäldt.

En älskad skapelse är hotad

"I begynnelsen skapade Gud himmel och jord"

1 Moseboken

”Vi ska leva som vi lär”

Svenska kyrkan går mot en ökad medvetenhet när det kommer till hållbarhet. Gloria har pratat med Annika Gottberg, miljöspecialist i Svenska kyrkan, som berättar hur Svenska kyrkan agerar och tänker när det kommer till miljö- och klimatfrågor.

I slutet av september publicerade Sveriges biskopar ”Ett biskopsbrev om klimatet”, ett dokument som förenar konkreta fakta om klimatet med kyrkans erfarenhet av att agera för människans bästa. Brevet gör teologiska reflektioner men ger också handfasta uppmaningar på hur både Svenska kyrkan och samhället ska agera i hållbarhetsfrågor. För knappt ett år sedan lanserades även Hållbarhetsportalen, en digital portal med verktyg för att stötta församlingar i arbetet med hållbarhetsfrågor. Många församlingar runt om i landet arbetar också för miljödiplomering, ett sätt för att se över den egna klimatpåverkan och jobba för olika klimatmål.

– Miljöarbetet bygger på att vi människor är en del av skapelsen. Svenska kyrkan ska verka för dem som är mest utsatta för klimatförändringar och ta vara på goda initiativ för hållbarhetsarbete och kort och gott – vi ska leva som vi lär, säger Annika Gottberg.

Tydliga bestämmelser

I grunden för hållbarhetsarbetet på nationell nivå finns en vision som handlar om betydelsen av att vara en hållbar kyrka i en hållbar värld. Det finns också bestämmelser för hur nationell nivå ska agera vid exempelvis inköp och upphandlingar.

– Vi försöker sprida Svenska kyrkans värderingar till leverantörer så att kyrkan inte konsumerar på ett sätt som orsakar skada. När vi sedan handlar från hållbarhetsgranskade ramavtal så kan vi i vårt dagliga arbete värna om mänskliga rättigheter, säger Annika Gottberg. – Församlingar beslutar själva om egna policyer och riktlinjer och en del församlingar väljer att utgå från dokument som finns på den nationella nivån.

Detaljerade krav

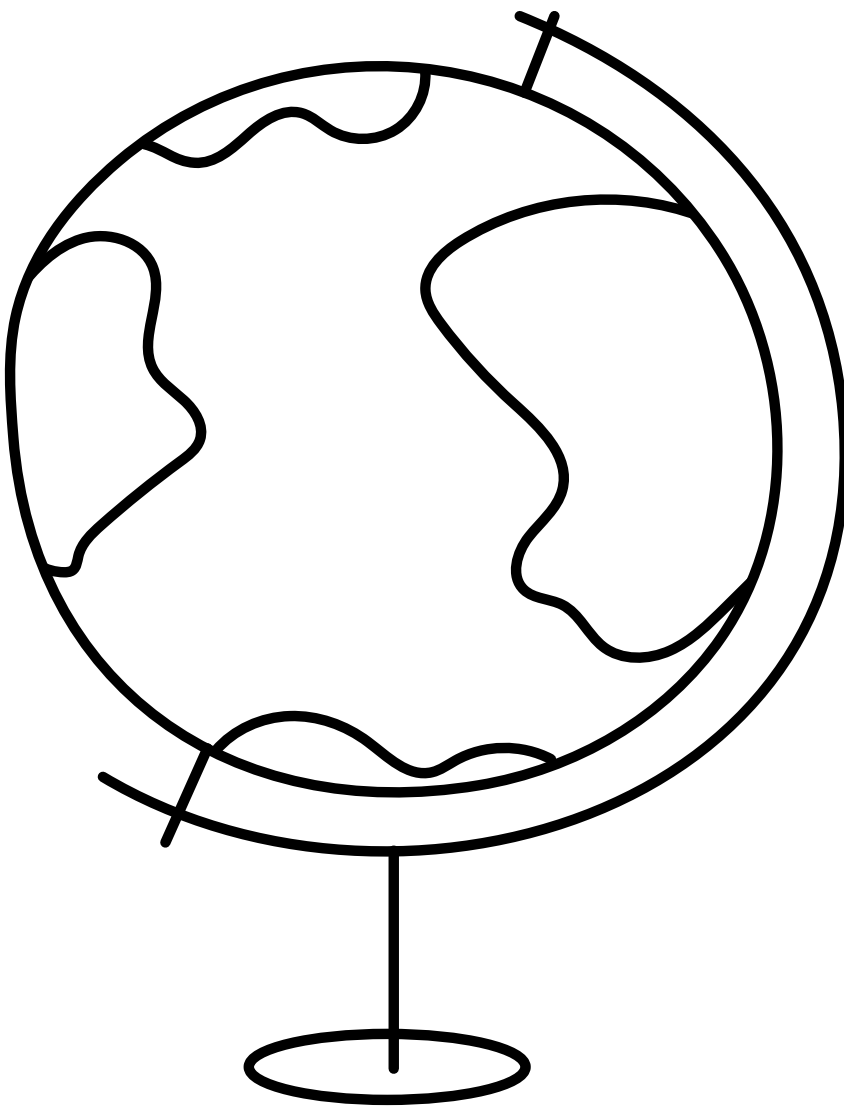
Vid en upphandling tittar Svenska kyrkan på att produkter i sortimentet har en god miljöprestanda, till exempel i

form av relevant märkning, även om inte hela sortimentet kanske har det.

– För produkter som vi bedömer har väsentliga hållbarhetsrisker har vi ganska detaljerade krav och vill att leverantören ska ha en medvetenhet utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Vi tittar på leverantören, deras produkter och deras förståelse för sina hållbarhetsrisker, även i leverantörskedjan. Om en leverantör inte har det bästa hållbarhetsarbetet kan det skrivas in i avtalet att under avtalstiden ska leverantören jobba med att utveckla dessa frågor

Agenda 2030

Svenska kyrkan följer Agenda 2030 som förhandlades fram 2015 inom FN när världens länder enades om 17 hållbarhetsmål. Målen handlar om alltifrån att bekämpa fattigdom och hunger till att motverka klimatförändringar och jobba för hållbar energi och hållbar konsumtion.

”Ett biskopsbrev för klimatet” lanserades i slutet av september. Biskopsbrevet är författat av Sveriges 14 biskopar och budskapet är att det inte är för sent att påverka framtiden. Läs biskopsbrevet på: svenskakyrkan.se/klimatbevet

Annika Gottberg.

– Svenska kyrkan gör arbete på alla fronter för de globala målen. Det är alltifrån den diakonala verksamheten i församlingar och internationellt humanitärt arbete till att församlingar och stift arbetar med produktion av förnybar energi.

Resa med medvetenhet

Med en utbredd utlandskyrka och ett omfattande internationellt arbete går det inte att komma förbi att många resor görs. För Svenska kyrkan som organisation finns på nationell nivå riktlinjer för ett klimatsmart förhållningssätt till resor.

– Det kan bland annat handla om val av färdmedel. Resor är rätt vanligt i Svenska kyrkan. Anställda och förtroendevalda reser i sina uppdrag, och det är viktigt att man inte enbart följer gamla invanda spår, utan utvärderar sina tillvägagångssätt för att värna om miljö och klimat.

Tid för eftertanke

Klimatkrisen är både en existentiell och andlig kris. Det fastslås i det nya biskopsbrevet för klimatet. Drastiska klimatförändringar ställer saker och ting på sin spets, bland annat om hur framtiden kommer att se ut. Annika Gottberg tror att den tid människan nu lever i kan fungera som en tid för eftertanke.

– Krisartade klimatförändringar påverkar livsförutsättningarna i grunden för många människor. Om man då tänker på vad man själv kommer att uppleva när det kommer till klimatändringar och vilka förändringar kommande generationer får uppleva – då väcks en ansvarskänsla. Vad är det jag lämnar vidare? Hur ska jag förhålla mig till både medmänniskor och skapelsen? Det kanske skapar en ansvarskänsla kring hur vi lever våra liv, säger hon.

Värna skapelsen

Svenska kyrkan är på god väg när det

FAKTA ANNIKA GOTTBERG

- Miljöspecialist på Svenska kyrkan nationell nivå sedan två och ett halvt år.
- Arbetar med att bland annat stödja stiftet i deras miljöarbete.
- Arbetar också med att ta fram gemensamma verktyg som Svenska kyrkan kan använda sig av i hållbarhetsfrågor.

kommer till hållbarhetsarbete, men har precis som många andra organisationer stora utmaningar framför sig.

– Vi behöver hitta ett hopp som gör att vi kan ta oss vidare med handlingskraft. Vi behöver förena andakt och handling och ha en hög ambitionsnivå för att värna om skapelsen och skydda klimatet.

Text: Magnus Borg
Foto: Anders Tukler

FAKTA MARIA WIDMAN

- Samhällsutvecklare vid samhällsbyggnadsförvaltningen, Piteå kommun.
- Arbetar med ekologisk hållbarhet kopplat både till samhällsbyggnadsprocess och kommunens agerande kring miljö-, klimat- och energifrågor.
- Är utbildad civilingenjör inom samhällsbyggnadsteknik med inriktning miljöteknik.

Ny handlingsplan för hållbarhet i Piteå

Är Piteå en miljöstad? Och hur arbetar kommunen med hållbarhetsfrågor?

Maria Widman, samhällsutvecklare vid Piteå kommun, menar att mycket gott görs i Piteå för hållbarhet. Hon har arbetat med kommunens nya handlingsplan för miljö, klimat och energi.

I höst har kommunstyrelsen beslutat om en ny handlingsplan för miljö, klimat och energi. Handlingsplanen ger en bild av vad som sker i kommunen när det kommer till hållbarhetsfrågor, och den lyfter också utmaningar.

– Handlingsplanen sträcker sig två år framåt. Vad kommunen strävar efter inom exempelvis miljö, klimatenergi och konsumtion finns konkret beskrivet, säger Maria Widman.

– Inom konsumtion handlar det om betydelsen av att ge invånare möjlighet att göra miljömedvetna val och att minska konsumtionen.

– Handlingsplanen berör också utveckling av solenergi. Det kan handla om att komplettera befintliga fastigheter med solenergi och att inkludera solenergi när det byggs nytt.

Planeringsansvar

Piteå kommun har ansvar att förhålla sig till lagar och förordningar när det

gäller miljö- och klimatfrågor, men kommunen har också ett planeringsansvar för ett långsiktigt samhälle.

– Vi ska planera så att kommunens resurser räcker för många generationer framöver. Det ska exempelvis finnas ett dricksvatten som går att dricka både nu och i framtiden, säger Maria Widman.

Transporter är största utmaningen

Den största utmaningen kring klimat och energi förblir transporter.

– Om man tar bort de koldioxidutsläpp som industrin bidrar med står transporter för 77 procent av utsläppen. Det handlar om att se över resvanor och jobba för förnyelsebara energier som drivmedel, bland annat elbilar.

– Inom området miljö tittar kommunen på hur plastkonsumtionen kan minskas. För kommunen handlar det om att göra medvetna val när det kommer till inköp. Plast förekommer i fler artiklar än vad som alltid är uppenbart.

Ett viktigt arbete görs även för luftkvaliteten. Mätningar görs varje år.

– Det hänger ihop en del med samhällsplaneringen, exempelvis hur staden byggs och hur vägtrafiken ser ut.

En ökad medvetenhet

Maria Widman märker av en ökad medvetenhet i hållbarhetsfrågor. Intresset tycker hon märks exempelvis när det kommer till elbilar.

– Det har blivit närmast en fördubbling av antalet privata elbilar de senaste tre åren. Min gissning inför de kommande två åren är att en fördubbling inte räcker. Vid årsskiftet går de nya skattereglerna igenom och jag tror det kommer att ha betydelse.

Maria syftar till den höjning som görs på fordonsskatten för många nya fossildrivna fordon som säljs efter 1 januari 2020, samtidigt som en skattelättnad kvarstår och till viss del utökas för bilar med lägre utsläpp, så som elbilar.

*”Klimatfrågan
är i ropet idag,
men resursfrågan är
minst lika viktig”*

Kan man kalla Piteå för en miljöstad?

– Vi jobbar på bra i den riktningen. En del har satt den stämpeln tidigare. Förra året utsågs Piteå till länets etta i miljöfrågor i en enkätundersökning gjord av Aktuell Hållbarhet.

I ropet

På många olika fronter i kommunen och i staden i stort görs viktigt arbete för hållbarhetsfrågor.

– Klimatfrågan är i ropet idag, men resursfrågan är minst lika viktig, hur människan förvaltar jordens resurser.

– Vi borde leva så att vi förbrukar mindre än jordens resurser på ett år, men så ser det inte ut idag. Världen som snitt förbrukar ett jordklot redan i augusti. Vi kan inte ta från låneresurser för länge. Det sker trots det mycket positivt i rätt riktning.

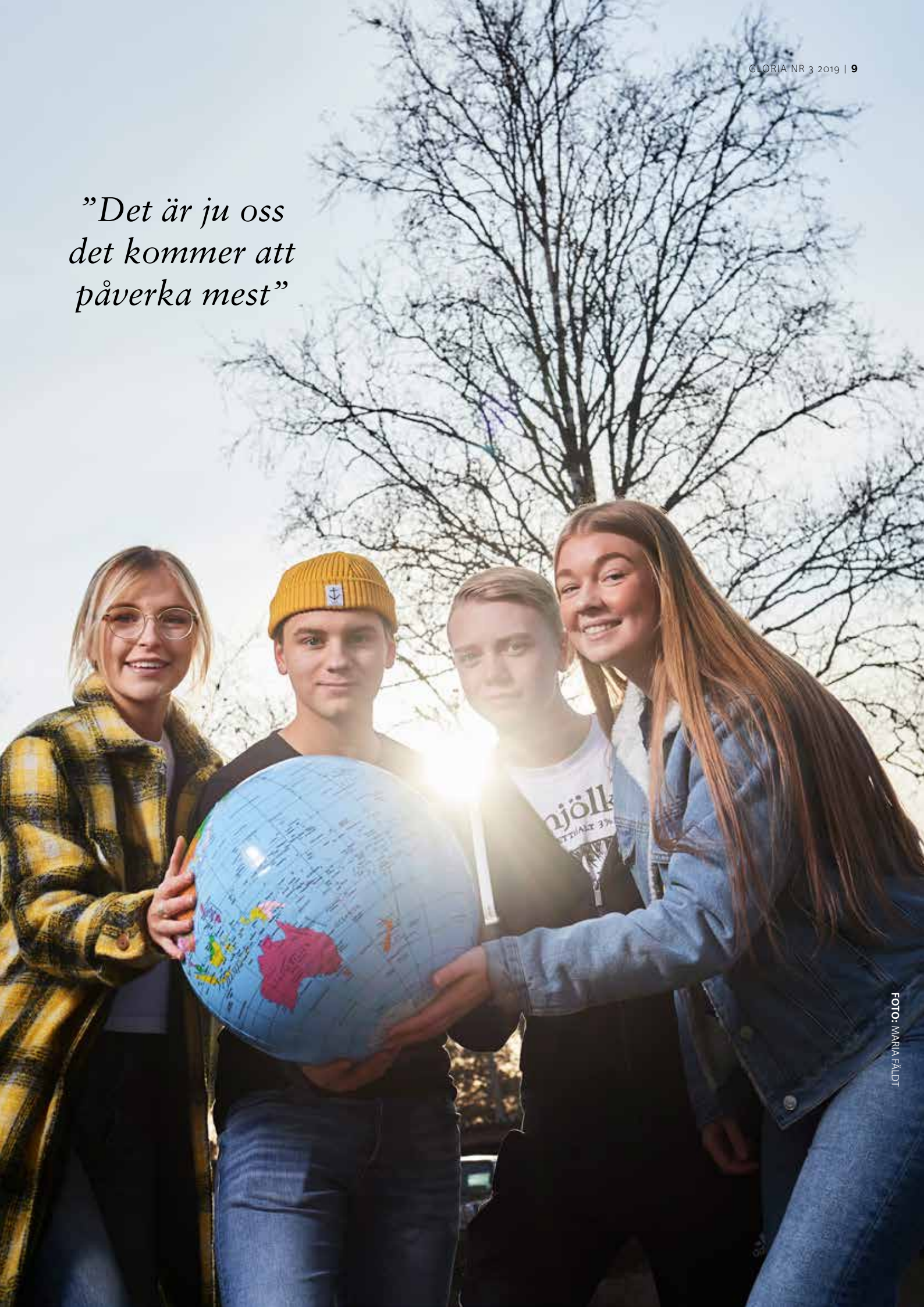
Text: Magnus Borg

Foto: Maria Fäldt

FAKTA PITEÅ KOMMUNS HÅLLBARHETSARBETE

- En övergripande inriktning med miljöarbetet är att det ska leda till hållbar utveckling. Klimatförändringarnas negativa effekter ska begränsas, dels genom att minska utsläppen av växthusgaser, dels genom att anpassa samhället till ett förändrat klimat. Ett rikt friluftsliv och en god folkhälsa ingår också i det omfattande hållbarhetsarbetet. Utöver detta finns också fokus på att bevara det rika djur- och växtlivet. Mer information finns på Piteå kommuns hemsida.
- Arbetet sker också globalt: Kommunen driver bland annat ett samarbetsprojekt med provinsen An Giang i Vietnam. En provins ungefär lika stor till ytan som Piteå kommun, men med en befolkning på cirka 2,1 miljoner. Samarbetet ska leda till att An Giang når sitt mål med att bli en grön provins, genom att biprodukter från ris blir tillgångar, framförallt inom energiproduktion. Projektet finansieras av SIDA, via Internationellt centrum för lokal demokrati.

*”Det är ju oss
det kommer att
påverka mest”*

”Det måste bli enklare att leva klimatpositivt”

Hur kan klimatoro ta sig uttryck? Och vad kan vi göra gemensamt för att påverka positivt? Gloria har träffat Emil, Daniel, Malin och Angelina i ett samtal om att leva klimatpositivt och om klimatrörelsens frontfigur – Greta Thunberg.

Emil Öhman, Daniel Giornetti, Malin Isaksson-Lidén och Angelina Långström går tredje året på samhällsprogrammet vid Strömbackaskolan. Programmet är studieförberedande med inriktning på beteende. Psykologi, kommunikation, sociologi och religion är en del av utbildningens innehåll.

Engagemanget för samhällsfrågor märks bland eleverna. Förra året deltog tre av dem tillsammans med en grupp andra elever från Strömbackaskolan i en klimatstrejk. Engagemanget märks också när eleverna ger sin syn på saken i hållbarhetsfrågor.

Känner ni klimatoro för framtiden?

Daniel: – Jag känner stor oro. Inte nog görs och eftersom det är en global fråga har vi inte allt att säga till om, och det kanske är ännu jobbigare.

Angelina: – Det känns väldigt oroande för det är nästan på gränsen till att det är för sent. Det går att göra något, men ingen verkar vilja inse hur omfattande problemet är och därför går det för sakta att komma till en förändring.

Malin: – Vi bryr oss, men det är en sådan liten del av jordens befolkning som faktiskt bryr sig. Och det är väldigt få ledare som bryr sig och det gör att jag känner en stark klimatoro.

Angelina: – Det är ju oss det kommer

att påverka mest, vi som är en yngre generation. Vi och våra barn. Äldre som har makten, exempelvis politiker, bryr sig men inte på samma sätt som vi som påverkas av det.

Emil: – Jag känner lite stress över hela situationen, att det är så här. Alla vi på planeten har ett ansvar, det är på grund av oss det är så här.

Malin: – Jag tror att det är många i Sverige som säger att de bryr sig om miljön, men egentligen fortsätter man leva som man alltid gjort. Man tar fortfarande bilen och köper nya kläder varje månad.

Hur försöker ni göra för att påverka positivt?

Daniel: – Jag försöker äta mindre kött. Det är på den fronten jag försökt lite extra. Men eftersom jag inte flyttat hemifrån ännu kan det vara lite svårt. Det är också extremt viktigt att inte bara ändra sin egen livsstil, utan att påverka opinionen och visa vad man tycker.

Angelina: – Jag har haft några diskussioner med mina föräldrar om mat, för jag tycker det är viktigt att förstå att man inte behöver göra en helomvändning och bli vegetarian eller vegan. Om alla kunde försöka äta vegetariskt någon gång i veckan eller så ofta man har möjlighet skulle det hjälpa mycket.

Emil: – Den grejen är nog enklast att ändra på. Här uppe i norr kan det vara

svårt att vara utan bilen, men när det kommer till mat finns andra alternativ som är bättre.

Malin: – Även om man tar det vegetariska alternativet är det inte alltid ett bättre alternativ för miljön. Har maten exempelvis fraktats från andra sidan jorden? Min familj är köttbönder och då vet jag att köttet verkligen är närproducerat. Vi äter vår egen potatis och våra egna grönsaker. Vi tar hand om gårdens avfall för att sedan använda det som gödsel.

Vad kan vi göra gemensamt för att påverka?

Malin: – Vi kan bojkotta saker som är dåliga för miljön. Vi kan skriva insändare och bli politiskt engagerade. Vi på Strömbacka kan kanske göra egna kampanjer.

Angelina: – Jag tror att sådana initiativ skulle ge väldigt stor påverkan. Om till exempel många unga i Piteå gick samman och bojkottade vissa företag. Då skulle det företaget behöva tänka om för miljön.

Emil: – Det blir ju då en nedskärning för det företaget, vilket kan få dem att testa något nytt som är bättre för miljön.

Daniel: – Sedan tror jag att den största skillnaden vi kan göra är att verkligen sätta press på dem som styr för att hejda klimatkrisen. Det är bra om vi ändrar våra levnadssätt, men det måste också

Daniel Giornetti, Malin Isaksson-Lidén, Emil Öhman och Angelina Långström.

vara enkelt att göra det. Det är väldigt svårt när vi har trender som styr. Det måste bli enklare att leva klimatpositivt.

Vad är det största problemet som politiker gör? Vad behöver de inse?

Daniel: – De behöver inse allvaret. De behöver inse att trots de åtgärder som görs nu är både Sverige och omvärlden långtifrån att nå FN:s klimatmål. De åtgärder som tas måste också ge resultat.

Malin: – Ännu mer måste göras i EU med bland annat utsläppsrätter och fler internationella samarbeten behöver göras. Sverige kan ge mer bistånd när det kommer till miljö.

Angelina: – Politiker bör inse att det här är så pass viktigt att vi måste offra pengar på det. Om klimatkrisen hade jämförts med till exempel ett krig så hade man satsat mycket mer pengar för att hålla människor säkra och försvara sig själv. Vi måste ta det på allvar och faktiskt lägga ner de pengar som behövs. I många länder vill man hellre tjäna pengar än att förbättra miljön.

Daniel: – Många politiker går runt och väntar på att ny teknik ska uppfinnas. De sätter pengar till forskning, vilket är bra, men de kan inte lita på att en ny teknik ska lösa allt. Man måste inse att det är kris och då måste man ta till åtgärder som kanske inte är bekväma nu, men som kanske kommer rädda oss i det långa loppet.

Vilka tips skulle ni vilja ge om man vill ändra sitt beteende och värna mer om miljön?

Emil: – Man ska inte börja så radikalt utan trappa ned allteftersom. Om man tar köttkonsumtionen till exempel kan man göra ett schema och hitta olika alternativ under veckan. När man vant sig vid det kan utvecklas.

Daniel: – Det första som behövs är viljan. Det kan vara bra att komma överens med vänner och familj och göra en pakt tillsammans.

Angelina: – Fler och fler börjar handla secondhand också. Det finns ju secondhandbutiker i Piteå, men det finns utrymme för fler butiker. Om intresset ökar så ökar också utbudet.

Malin: – Det borde finnas fler secondhandbutiker riktade till ungdomar.

Angelina: – Om man tycker det är svårt att laga vegetariskt kan man kompromissa och välja vegetariskt när man är ute och äter. Många restauranger har jättebra vegetariska alternativ. Då kan man inte skylla på att man inte kan laga vegetariskt, utan man bidrar med det man kan.

Malin: – En enkel sak är också att äta efter säsong och de råvaror som finns.

Det ska löna sig att handla vegetariskt, ekologiskt och närproducerat. Något eleverna tycker att politiker kan vara

med och reglera. De föreslår också ett slags koldioxidmärkning på varor, som visar hur mycket koldioxid som släppts ut i tillverkningen. Märkningen ska vara tydlig: Grönt plus som i klimatpositivt och rött minus som i klimatnegativt.

Hur ser ni på Greta Thunbergs betydelse för klimatet?

Daniel: – Hon är en jättestark tjej med stora ambitioner. Hon är en av de kända personer som jag verkligen tror bryr sig om den här krisen som vi står inför.

Emil: – Det som jag tycker är så starkt har mycket med hennes ålder att göra. Hon säger att det är mitt liv ni kommer att påverka till de styrande, och det kan man relatera till.

Malin: – Hon är en stor inspirationskälla och hon har startat en våg. Men hon kan upplevas ganska radikal. De som är negativa till gröna omställningar tror jag kan bli ännu mer negativa.

Angelina: – Vi sitter här och pratar om att vi borde äta mer vegetariskt och att vi borde sluta köpa kläder, men hon tar det ett steg längre. Det är inte bara ord utan handling också.

Daniel: – Jag skulle vilja gå så långt som att kalla henne för klimatrörelsens Rosa Parks. Hon är en helt normal tjej som har startat det här.

Text: Magnus Borg
Foto: Maria Fältdt

FOTO: MARIA FÄLDT

Med kraft *från ovan*

”Härlig är jorden, härlig är Guds himmel” sjunger vi i en av våra mest välkända psalmer. En lovsång över naturens skönhet, över moder jord. En jord som vi, likt livet, bara har till låns. Här i Piteå lever vi av och med det naturen, havet och skogen ger, vilket gör det självklart för Piteå församling att också vårda det vi har på ett hållbart sätt.

Invävt i Svenska kyrkans arbete finns förvaltare och betydelsen av alla människors lika värde. Vi har ett ansvar gentemot varandra, kommande generationer och skapelsen i stort. Piteå församling har under många år arbetat med miljöfrågor och vill genom sitt arbete bidra till en bättre livsmiljö och förmedla hopp till kommande generationer. Församlingen har påbörjat en process att bli en miljödiplomerad församling, vilket innebär att arbeta målmedvetet och strategiskt med att minska församlingens ekologiska fotavtryck. – Vi behöver lära oss att ta med ett hållbarhetstänkande och miljöperspektiv i alla verksamheter. Det hjälper inte att bara ta fram policydokument och handlingsplaner, dessa måste också bli levande så att ett hållbart arbetssätt blir naturligt och självklart, berättar Mats Björk, kyrkoherde i Piteå församling.

Miljöarbetet påverkar bland annat hur församlingen väljer material, råvaror och produkter, hur församlingen bygger, renoverar och sköter kyrkogårdarna, vilket kaffe som serveras och hur

avfall sorteras. Församlingen har bland annat investerat i flera klimatsmarta lösningar såsom vindkraft och solceller. – Vi hämtar kraften från ovan, säger Mats Björk.

Här följer några exempel på hur församlingen arbetar med hållbarhet.

Fastighet

Fastighetsförvaltningen arbetar för att på ett hållbart och miljövänligt sätt bevara kyrkans kulturarv, minska energianvändningen och ställa om till förnybar energi för att minska fastigheternas klimatpåverkan. Redan 2005 engagerade sig flera församlingar och pastorat inom Svenska kyrkan för att med hjälp av vindkraft öka tillgången på förnybar energi. Tillsammans startade man Kyrkvindens ekonomiska förening. År 2009 rullade Kyrkvindens verk igång. Kyrkvinden har under åren bidragit till minskade utsläpp av växthusgaser och dessutom gett tio år med låga elpriser. Sedan starten har verket producerat 80 000 000 kWh el. Piteå församling har varit med från starten, dåvarande Piteå stadsförsamling köpte 206 andelar i

Kyrkvinden. Andelarna har ökat under åren och idag äger församlingen 334 andelar i Kyrkvinden.

För att ytterligare minska församlingens klimatpåverkan installerades 2018 en solcellsanläggning på församlingsgården Margretelunds tak. Målet är egenproducerad förnybar och fossilfri el.

FOTO: MARIA FÄLDT

Mats Björk, kyrkoherde

FOTO: SARA ANDERSSON, MAGNUS BORG

”Målet är att minska utsläpp och bidra till hållbara transporter.”

Solcellerna på Margretelund täcker nästan in all den el som fastigheten förbrukar. I foajén på Margretelund kommer det inom kort finnas en digitalskärm som visar hur mycket el som produceras i stunden, anläggningens prestanda och miljöfördelar. Detta går redan nu att följa via församlingens hemsida.

I samband med att solcellsanläggningen installerades sattes laddstolpar upp utanför Kyrkcenter och Margretelund. Målet är att minska utsläpp och bidra till hållbara transporter. Laddstolparna får användas av alla som kör el- eller hybridbilar. Församlingen leasar en elbil till vaktmästarna som färdas många korta sträckor runt om i församlingen samt en elhybridbil som kan nyttjas av alla anställda vid längre sträckor. Som ytterligare ett led i att minska utsläpp och bilanvändande har församlingen köpt in cyklar till respektive arbetsplats. Det ger personalen möjlighet att cykla vid kortare sträckor vid bland annat

hembesök. Cyklarna bidrar också till en friskare personal.

Kyrkogården

Församlingens kyrkogårdar drivs och underhålls med hänsyn till miljö och hållbar utveckling. Ett konkret exempel är att all komposterbart återvinns. Detta sker via en process i tre delar.

– Processen börjar med att man samlar jord och övrigt material som blir över när gravar grävs, från ogrärensning och från kyrkogårdens sopkärl, berättar Jan-Erik Bäckström, kyrkogårdsförman i Piteå församling.

– Där blandas materialet upp med gödsel, som hämtas in från lokala stall. Med hjälp av en traktor med siktskopa slås och mals jorden sönder. Jorden syresätts och bakterierna i jorden får arbeta. Materialet ligger i cirka tre – fyra veckor innan det övergår till nästa del av processen. Proceduren upprepas tre gånger innan jorden tas i bruk igen.

Varje del i processen hanterar 200-300 kubik jord och tack vare detta har kyrkogården i centrala Piteå inte köpt matjord på över 10 år. På kyrkogårdarna används många eldrivna fordon och maskiner. Maskiner som inte är miljövänliga byts succesivt ut.

– Vi servar de flesta av våra maskiner själva och har länge haft oljeavskiljare i garagen, berättar Jan-Erik Bäckström. De används för att förhindra utsläpp av oönskade ämnen som till exempel olja och bensin i spill- och avloppssystemet.

Den bensin vi använder är alkylatbensin som visserligen är dyrare men betydligt bättre för miljön. Den är bland annat doftfri. Alkylatbensinen köps in på fat för att hålla ner kostnaderna.

Inom både kyrkogårds- och fastighetsverksamheten används kemikalier. Kemikalier kan påverka miljön negativt vilket församlingen vill undvika. Därför är församlingen anslutna till Explizit och deras hanteringssystem Chemssoft. Via Explizit har församlingen tillgång till utbildning, rådgivning gällande lagar och regler samt stöd för att långsiktigt och kontinuerligt minska användningen av farliga ämnen och därmed även kostnaden.

FOTO: MARIA FÄLDT

Jan-Erik Bäckström, kyrkogårdsförman

Fairtrade, miljö- och rättvisemärkt

Piteå församling är en Kyrka för Fairtrade, vilket innebär att församlingen engagerar sig för rättvis handel och etisk konsumtion. Piteå församlingens internationella grupp arbetar på flera olika fronter för att göra kloka val kring närodlad, ekologiskt och Fairtrademärkt. Som en Kyrka för Fairtrade hjälper församlingen även människor i den andra delen av produktionskedjan att göra kloka val, från ett ekologiskt, ett humanitärt och ett samhällsuppbyggligt sätt.

Fairtrade har ett uttalat mål att motverka fattigdom och stärka människors inflytande och handlingskraft med syfte att skapa förändring och utveckling. ACT Svenska kyrkan arbetar långsiktigt mot fattigdom, förtryck och orättvisor. Församlingen försöker så långt det är möjligt välja hållbart, Fairtrade, rättvisemärkt med mera, både när det gäller inköp av kaffe och te men också förbrukningsprodukter som pennor och papper. Församlingstidningen Gloria,

som ges ut fyra gånger per år och verksamhetsfoldern som ges ut två gånger per år trycks på miljövänligt papper. Detsamma gäller det papper som används för agendor, affischer, flyers med mera. Pappersanvändning ska successivt minska för att på sikt helt övergå till digital marknadsföring.

Miljöaspekten har också inkluderats i församlingens dopsatsning som startade 2018. Satsningen innebär att alla nyfödda i församlingen får en dopkasse. Dopkassen är en tygväska som innehåller en babyfilt och både filten och väskan är Neutral® märkta. Märket innebär att de är tillverkade och certifierade enligt de högsta miljömässiga, sociala och etiska normerna i världen.

Piteå församling har kommit en bit på väg mot en hållbar kyrka men det finns fortfarande väldigt mycket kvar att göra. Och det är inte för sent. Det finns hopp.

Text: Sara Andersson

FAKTA

VAD BETYDER DET?

- ACT Svenska kyrkan - ACT står för Action by Churches Together, kyrkor tillsammans i handling. Act Svenska kyrkan är medlem i ACT alliansen, ett nätverk av kyrkor och gräsrotsrörelser världen över. Det innebär att vi kan agera snabbt om katastrofen är ett faktum och att vi har en stark gemensam påverkansröst.
- Rättvisemärkt är en produktmärkning som garanterar konsumenten att respekten för mänskliga rättigheterna främjats under varans framtagning.
- Hitta laddplatser i Sverige på www.uppladdning.nu. Här finns även församlingens laddstolpar. Att använda församlingens elbilsaddare är kostnadsfritt.

Herregud & Co

Från och med 2016 är Herregud & Co ett stående inslag i Gloria! Vill du se mer av Herregud & Co?

Besök:

www.facebook.com/herregudco
www.instagram.com/herregudco
www.adlibris.com

Hedens kyrkogård utvecklas för framtiden

FOTO: SARA ANDERSSON

Hedens kyrkogård kommer att expandera för framtiden. I höst inleddes arbetet med en ny personalbyggnad på Hedens kyrkogård, ett arbete som finansieras av begravningsavgiften.

För att möta kommande behov med gravplatser i Piteå kommun kommer Hedens kyrkogård att expandera med nya gravfält. Det innebär också att en ny personalbyggnad behövs. Personalbyggnaden kommer bland annat att bestå av kontor, omklädningsrum, RWC-toalett och lunchrum.

Bättre tillgänglighet

Byggnaden är beräknad att rymma en större personalstyrka som krävs för underhåll av kyrkogårdens gravfält. Den kommer även att ge bättre tillgänglighet vad gäller service i och med en expedition. – Vi bygger för framtiden. Det är församlingens uppdrag att planera för kommande generationer, särskilt när det kommer till så viktiga saker som den sista viloplatsen. I och med att an-

dra kyrkogårdar väntas bli fullbelagda inom några år är det viktigt att fortsätta utveckla Hedens kyrkogård, säger Kurt Pedersen, kyrkogårds- och fastighetschef i Piteå församling.

En viloplats

Så snart som möjligt inleds den första etappen av arbetet med personalbyggnaden. Planen är att personalbyggnaden kommer att stå färdig senhösten 2020. – Gravplatsen är en viloplats för de döda, men också en viktig plats för de levande, en plats att sörja på, att minnas och att hedra. Piteå församlings ambition är att Hedens kyrkogård ska få vara en betydelsefull plats även för framtida generationer, säger Mats Björk, kyrkoherde.

Text: Magnus Borg

FAKTA BEGRAVNINGSAVGIFT

- Personalbyggnaden finansieras helt av begravningsavgiften. Den betalar alla oavsett om man är medlem i Svenska kyrkan eller inte. Begravningsavgiften är gemensam där Svenska kyrkan är huvudman för begravningsverksamheten.
- Arbetet har beretts i församlingens kyrkoråd och budgetramarna har beslutats av församlingens högsta beslutande organ: kyrkofullmäktige.

FOTO: MAGNUS BORG

Minneslund vid Öjeby kyrka

För närvarande arbetar Piteå församling med att förbättra minneslundan vid Öjeby kyrka.

Arbetet med minneslundan vid Öjeby kyrka handlar om att förtydliga minneslundans plats och ge den ett mer sammanhängande intryck. Bredvid minneslundan kommer plattläggning att göras. Minneslundan blir en gräs-

beklädd låg kulle, omringad av enkel natursten. Arbetet är godkänt av Länsstyrelsen i Norrbotten.

I samband med pågående arbete med minneslundan kommer även en del träd som ligger i närheten att fällas. Träden har nämligen visat sig vara ruttna. Piteå församling kommer att återplantera träd.

Gesällbrev till Maria Fäldt

I november fick fotografen och formgivaren Maria Fäldt ta emot gesällbrev som bevis för sin yrkesskicklighet. Maria Fäldt har fotat till tidningen Gloria i fem år.

Maria Fäldt har snart femton år i branschen som fotograf och egen företagare. Fem av dessa har hon fotograferat för Piteå församling, huvudsakligen för Gloria. I början av november var Maria nere i Stockholm och tog emot sitt gesällbrev i Blå hallen.

Hur känns det att få gesällbrev?

– Det känns riktigt bra. Gesällbrev inom fotografyrket återinfördes för tre år sedan. I en bransch där vem som helst kan kalla sig fotograf, helt oavsett kompetens, blir det en viktig kvalitetsstämpel.

Den som har fått gesällbrev har sedan möjlighet att gå vidare och ta mästarebrev.

Hur ser du på det?

– Det är klart att mästare låter bra mycket bättre än gesäll, säger Maria och skrattar lite.

Förutom Piteå församling arbetar Maria med många av ortens företag, både små och stora. Hon har dessutom ofta något privat projekt och utställning på gång. Just nu deltar hon med två bilder

FOTO: PAULINA HOLMGREN

på en samlingsutställning på Galleri Kontrast i Stockholm och hon har även en planerad soloutställning på Konsthallen i Piteå.

JULINSAMLINGEN 2019

FÖR ALLA FLICKORS RÄTT TILL ETT VÄRDIGT LIV

Miljontals flickor i världen lever under förtryck och utsätts för hot, våld och övergrepp. Det kan vi aldrig acceptera.

SWISHA
DIN GÅVA TILL

900 1223

svenskakyrkan.se/act

act
Svenska kyrkan

Kampen för en hållbar framtid

Begrepp som "hållbarhet" eller "hållbar utveckling" hörs allt oftare när det talas om hur människan ska kunna hejda, eller åtminstone lindra, klimatkrisen, den kris vi själva orsakat. I orden ligger en förhoppning om en fortsatt samhällsutveckling samtidigt som naturresurserna inte ska förbrukas. Människan ska kunna leva och utvecklas på denna planet trots att resurserna är begränsade. Samtidigt hör vi också röster som säger att hållbarhetstanken i sig inte är hållbar. Det räcker inte! Vi måste dra ner på vårt resande och drastiskt minska vår konsumtion. Vi ska istället söka andra värden att utveckla. Även kommande generationer ska få leva ett gott liv på den jord vi förhoppningsvis lämnar efter oss i någorlunda gott skick. I vilket fall som helst borde hållbarhetstanken vara ett steg i rätt riktning.

Som ett tankeexperiment provar jag hållbarhetstanken även på andra områden i livet. Varför inte tala om hållbara relationer? Eller en hållbar tro? Alltför många gånger har jag sett hur vi kväver varandra, att vi upptagna av att tillfredsställa våra egna behov inte ens frågar vad andra önskar. Detta bygger inte hållbara relationer, varken hemma, på skolan eller på jobbet. Vi är sociala varelser och vi behöver varandra för att fungera. Samspelet mellan den andres längtan och min egen önskan, mellan din dröm och mina begränsningar, är det som formar ett hållbart liv tillsammans oberoende vart vi befinner oss i livet.

Men egoismen, självupptagenheten, är ofta det som sätter käppar i hjulet för all form

av hållbarhet. När vi slutar att se till vårt gemensamma bästa kommer nödvändiga resurser att förbrukas i snabbare takt än de tillförs. Naturresurser sinar. Kärleken dör.

Om jag tar ytterligare ett steg i detta hållbarhetstänkande skulle jag också vilja tala om en hållbar tro. Hur skulle den kunna se ut? Det jag först måste konstatera är att vi i alla lägen är människor. Detta betyder att den människa som så ofta skräpar ner i naturen, också är den människa som med sina andliga och existentiella behov, längtar efter något så hållbart att inte ens döden förmår bryta ner det. Men egoism finns även i dessa sammanhang, självupptagenheten. Och världen är ju som bekant full av religiöst motiverade konflikter där det handlar om det egna sammanhangets företräde.

Min enkla övertygelse är att en hållbar tro behöver söka enhet. Men då talar jag inte om likformighet. Här gäller det att inte blanda ihop begreppen. Olikheter behövs och det är tillsammans med varandra, som vi kan visa på en hållbar tro, en tro som förenar människor. Men också på en tro som inte bara knäpper sina händer till en stilla bön utan också vågar knyta näven i kampen för en hållbar framtid. Tillsammans blir vi starka. Och tillsammans med den Gud som skapat himmel och jord finns alla möjligheter till en hållbar framtid. Detta vill jag våga tro.

GLORIA FRÅGAR | *Har du klimatångest?**Röster från en secondhand-butik*

FOTO: PRIVAT

Föreläsning:
Julen i konsten

”Julen i konsten – scener från Jesu födelse”. Så heter föreläsningen med Ann-Catrine Eriksson, konstvetare. Jesu födelse har skildrats i västerländsk bildkonst från tidig kristen tid. Genom historien har olika scener ansetts viktiga. När vi idag tar fram julkrubban fortsätter vi den visuella berättelsen från Betlehem.

Fredag 20 december kl. 14:00
Kyrkcenter, Nygatan 23
Fri entré.

Paketinslagning
i Gallerian

Kom och få dina julklappar inslagna – och bidra till en god sak! Precis som tidigare år finns Svenska kyrkan på plats i Gallerian Piteå och slår in julklappar till förmån för den årliga julkampanjen från Act Svenska kyrkan. Paketinslagningen finns på plats 14-23 december, med samma öppettider som Gallerian. Årets kampanj, ”För alla flickors rätt till ett värdigt liv”, berör situationen för miljontals flickor som lever i förtryck i världen.

Paketinslagningen är ett samarbete mellan Svenska kyrkan och Gallerian Piteå.

Sofia Ahlin, Piteå

– Ja, nog tänker man lite på det. Både för framtiden och det som händer nu.

ENKÄT OCH FOTO: MAGDALENA HAGGBOM

Daniel Olsson, Öjebyn

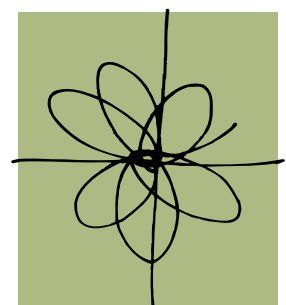
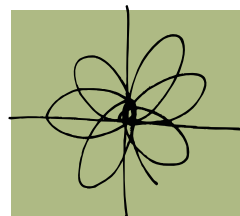
– Både ja och nej. Inte för egen del, men jag tänker på kommande generationer och hur de kommer att få kämpa.

Tryggve Rubin, Piteå

– Det kommer över en ibland när man läser nyheterna. Men det känns positivt när så många ungdomar engagerar sig.

Erika Johansson, Roknäs

– Jo, det verkar inte vara så många som tänker på det (konsekvenserna) utan man slänger skräp lite var som helst, bland annat i haven.

		2114-521 Burmanns förlag	VISAR LEJON- KLON	NÄRMA- RE TERRA FIRMA	50 %	SKAKAR MAN MED VID MÖTE	RYSS- KÄRRA	ÖREBRO LÄN			
ALME					SALA GAV NAMN ÅT SÅ'N PÅ 1930- TALET						
BLEV JESUS HÄNDER PÅ KORSET			GEIST BETYDER RETUR- BUTIK				MOTSVA- RAS AV RÖDA HALV- MÄNEN		FYLLS KL 17 I GREAT BRITAIN		
GICK JAKOB PÅ SMÅLLA							VANN DANMARK I FOTBOLL 1992				
							FÅ IHOP STRIDIGA VILJOR				
	EN DEL AV TRE- ENIGHET	JAKAR- ANDA	@	PÅ BIL I BRAUN- SCHWEIG	GUBBEN NOAK ORT I GÄVLE- BORG				VÄDERSATT SE- DAN 2007 PÅ NORSKA, ENGEL- SKA O KVNÄSKA	FÖRR VID SÖDRA SKANS, HORN O DANVIKEN I STOCKHOLM	MÅTT I SVERIGE FRAM TILL 1863 OM 59,38 cm
SÖMMA SKAGEN											
				HOLLY- WOOD- LINDFORS (INITIAL- ERNA)		HÄN- SYNSTA- GANDE					
			KRIMINO- LOGEN G.W.			STAND- ARDEN				ANFÖLLS I SEP. 1939	
EUROPA- VÄGS BOK- STAV		TOMTA- BACKEN I SMÅ- LAND	MED STORA AVSTÅND	DEL MED UPPEN- BÄRLESE- BOK LEENDE		DAVID SELZNICK		BLEV EK- BORG 43 ÖST- GÖTSK Ö		KOMOR- ERNA	
PAPPA CART- WRIGHT	KAN AN- VÄNDAS PÅ NYTT VILDDJUR										!
KLASSI- FICERING											
LÄGES PÅ TAK AV GUTE		O.STORE GUD									

Ta chansen och vinn!

Nr 2, 2019

1:a pris Överraskning från Heta Hyttan

2:a och 3:e pris Fairtrade-produkter

Vinnarna presenteras i nästa nummer av Gloria samt på vår hemsida. Korsordstävlingen är till för alla förutom församlingens anställda och förtroendevalda.

Så här gör du: Skriv ner det du får fram i de färgade

rutorna. Ditt svar vill vi ha senast 31 januari 2020.

Maila: pitea.gloria@svenskakyrkan.se

Skicka till Piteå församling, Nygatan 23, 941 31 Piteå

Märk kuvertet med "Korsord". Endast individuella svar.

Vinnarna från korsord nr 2, 2019

1:a pris Monica Pettersson, Öjebyn

2:a pris Christina Ceder, Uppsala

3:e pris Linda Berglund, Piteå

Dataskyddsförordningen

Inskickade korsordssvar hanteras enligt gällande dataskyddsförordning. Läs mer på hemsidan.

Program för advent och jul

Datum och tider för helgernas program med konserter, gudstjänster och mycket mer finns på www.svenskakyrkan.se/pitea/kalender eller i appen Kyrkguiden (finns att ladda ned gratis för iPhone/Android).

